

Opinie o bezpieczeństwie i zagrożeniu przestępczością

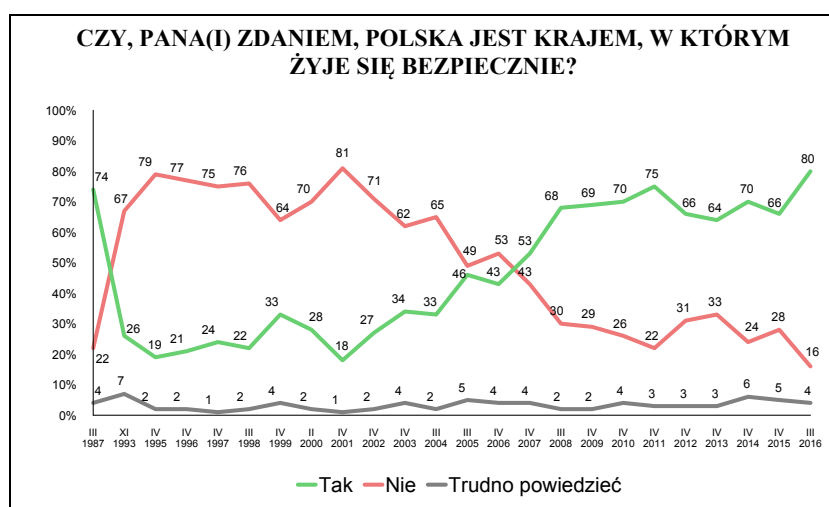
Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- Oceny stanu bezpieczeństwa w Polsce od blisko dekady utrzymują się na wysokim poziomie. W tym roku okazały się wyjątkowo dobre, najlepsze odkąd prowadzimy pomiar. Zdecydowana większość badanych (80%) uważa Polskę za kraj, w którym żyje się bezpiecznie. Przeciwnie zdanie w tej kwestii ma obecnie tylko 16% ankietowanych.

- Lepsze od dotychczasowych są oceny stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania – 95% ankietowanych ocenia, że mieszka w miejscu spokojnym i bezpiecznym.
- W stosunku do ubiegłego roku wyraźnie zmalało także poczucie zagrożenia przestępczością. Obecnie ponad trzy piąte ankietowanych (62%) nie obawia się, że może paść ofiarą przestępstwa, w mniejszości pozostają osoby, które żywią takie obawy (37%).

Od końca lat osiemdziesiątych monitorujemy opinie Polaków na temat bezpieczeństwa publicznego. Pytamy o to, czy Polska jest krajem bezpiecznym do życia, o subiektywne poczucie zagrożenia przestępczością, a także o doświadczanie tego typu zdarzeń. W jednym z ostatnich sondaży¹ ponownie podjęliśmy tę problematykę.

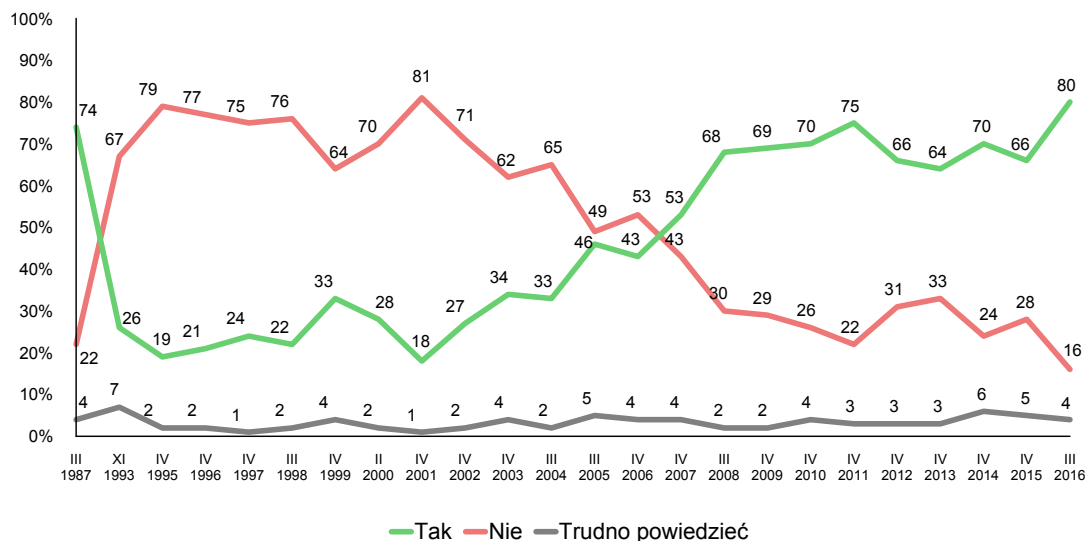
POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA

Zdecydowana większość badanych (80%) uważa Polskę za kraj, w którym żyje się bezpiecznie. Przeciwnie zdanie w tej kwestii ma obecnie tylko 16% ankietowanych.

Oceny stanu bezpieczeństwa w Polsce od blisko dekady utrzymują się na wysokim poziomie. Po wielu latach dominacji ocen negatywnych, od roku 2008 większość badanych pozytywnie wypowiada się o stanie bezpieczeństwa w kraju. W tym roku oceny okazały się wyjątkowo dobre, najlepsze odkąd prowadzimy pomiar. W stosunku do kwietnia ubiegłego roku odsetek badanych, dla których Polska jest krajem bezpiecznym, wzrósł aż o 14 punktów procentowych. Jednocześnie zdecydowanie zmniejszył się odsetek osób niezadowolonych ze stanu bezpieczeństwa (spadek o 12 punktów).

¹ Badanie przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 12–19 marca 2016 roku na liczącej 1007 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

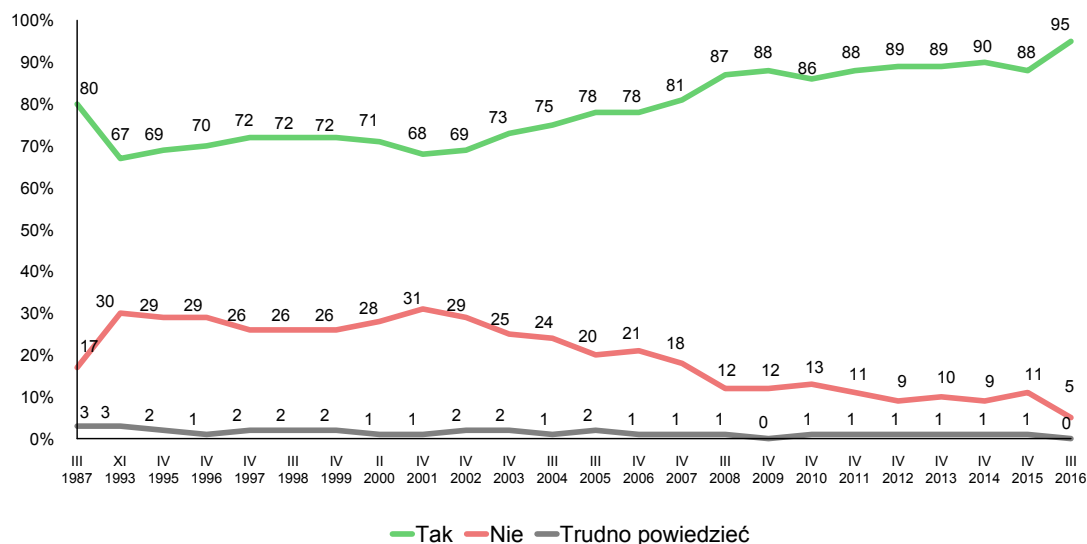
RYS. 1. CZY, PANA(I) ZDANIEM, POLSKA JEST KRAJEM, W KTÓRYM ŻYJE SIĘ BEZPIECZNIE?

Poziom bezpieczeństwa w kraju relatywnie najlepiej postrzegają osoby z wyższym wykształceniem (88%), deklarujące najwyższe dochody *per capita* (88%) i dobrze oceniające własne warunki materialne (85%). Stan bezpieczeństwa trochę lepiej wypada w ocenie mężczyzn (83%) niż kobiet (76%). Pozytywne oceny są też stosunkowo częstsze wśród mieszkańców największych aglomeracji (84%) i, z drugiej strony, wśród mieszkańców wsi (82%) niż osób zamieszkujących pozostałe typy miejscowości.

Dobrze oceniany jest nie tylko ogólny stan bezpieczeństwa w kraju, na bardzo wysokim poziomie kształtuje się również odsetek osób deklarujących poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Aż 95% ankietowanych ocenia, że mieszka w miejscu spokojnym i bezpiecznym. To więcej niż kiedykolwiek wcześniej rejestrowaliśmy w naszych badaniach. Od kwietnia ubiegłego roku odsetek takich wskazań wzrósł o 7 punktów procentowych.

RYS. 2. CZY MIEJSCE, W KTÓRYM PAN(I) MIESZKA (DZIELNICA, OSIEDLE, WIEŚ), MOŻNA NAZWAĆ BEZPIECZNYM I SPOKOJNYM?

Relatywnie najczęściej swoją okolicę (dzielnicę, osiedle, wieś) uznają za bezpieczną mieszkańcy wsi i małych miasteczek (odpowiednio: 98% i 97%). Nieco rzadziej poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania deklarują mieszkańcy większych miast i największych aglomeracji. Niemniej i w tym przypadku tylko stosunkowo nieliczni dostrzegają zagrożenia płynące z sąsiedztwa (6–8 osób na 100 badanych). Jeszcze w ubiegłym roku dysproporcje w ocenach mieszkańców poszczególnych typów miejscowości, w tym przede wszystkim różnice między opiniami mieszkańców miast i wsi, były wyraźnie większe. Obserwowana w tym roku poprawa ocen stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania dotyczy głównie małych i średnich miast (do 20 tys. ludności i od 20 tys. do 99 tys. ludności). W mniejszym stopniu zmieniły się oceny mieszkańców największych aglomeracji i jedynie nieznacznie – mieszkańców wsi.

Oceny własnego miejsca zamieszkania pod względem bezpieczeństwa z reguły nie pozostają bez wpływu na opinie badanych w kwestii bezpieczeństwa publicznego. W tym roku jednak można zauważyć pewną dekompozycję tej zależności. Zdecydowana większość ankietowanych, którzy w swoim miejscu zamieszkania czują się bezpiecznie i nie doświadczają większych zagrożeń ze strony sąsiedztwa, pozytywnie wypowiada się również w kwestii stanu bezpieczeństwa w Polsce (81%). Natomiast osoby krytycznie

oceniające bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania prawie równie często mają negatywne zdanie o stanie bezpieczeństwa w kraju, co – niejako abstrahując od własnych obserwacji i doświadczeń z miejsca zamieszkania – wyrażają usatysfakcjonowanie z poziomu bezpieczeństwa w kraju.

Tabela 1

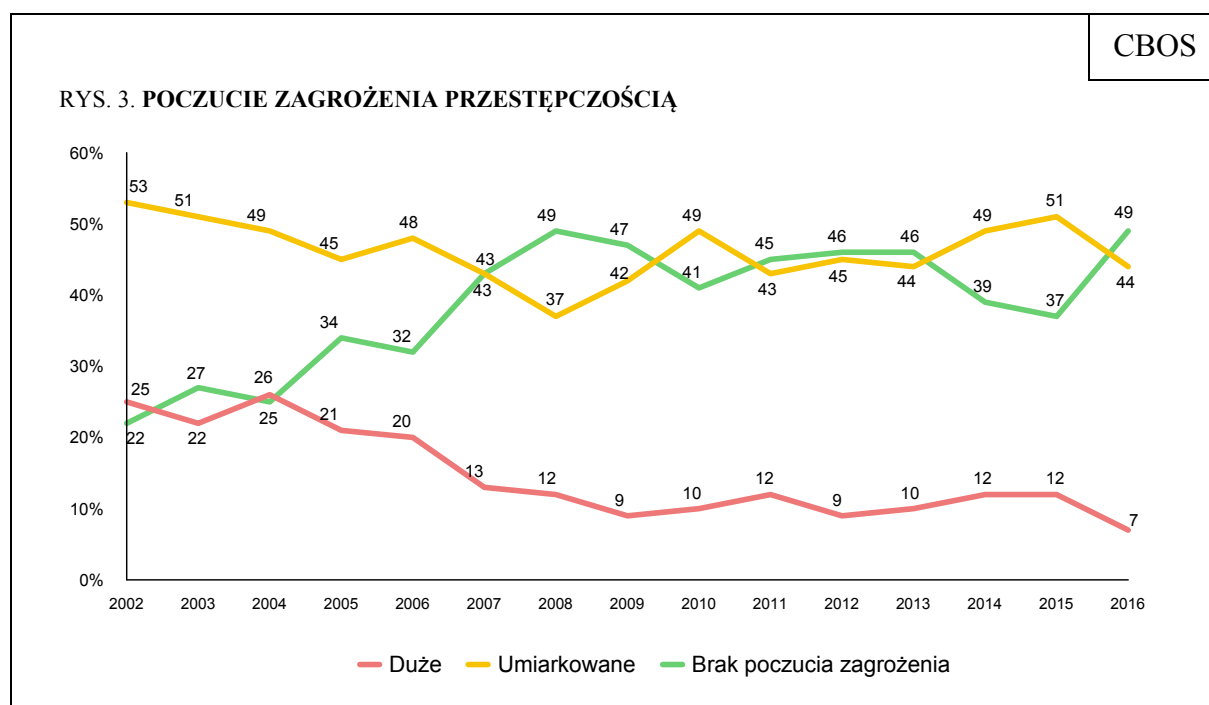
Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym się żyje bezpiecznie?	Odpowiedzi osób postrzegających miejsce swojego zamieszkania jako:	
	bezpieczne	niebezpieczne
	w procentach	
Tak	81	48
Nie	15	46
Trudno powiedzieć	4	6

Istotne statystycznie $\Phi=0,24$

POCZUCIE ZAGROŻENIA PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Kolejną pozytywną zmianą, jaką obserwujemy w stosunku do sytuacji sprzed roku, jest spadek poczucia zagrożenia przestępczością. Większość ankietowanych nie obawia się, że może paść ofiarą przestępstwa (62% – wzrost o 13 punktów procentowych w stosunku do kwietnia 2015 roku). W mniejszości pozostają obecnie osoby, które żywią takie obawy (37%). Częstsze od osobistych są obawy o bezpieczeństwo najbliższych (45%).

Biorąc pod uwagę odpowiedzi na powyższe pytania utworzyliśmy wskaźnik poczucia zagrożenia przestępczością, który uwzględnia nie tylko to, czy respondent wyraża obawy, ale także – jakie jest ich nasilenie. Blisko połowa badanych (49%) nie odczuwa zagrożenia i nie ma takiego poczucia w odniesieniu do bliskich. Nieco mniej osób (44%) przynajmniej w jednym pytaniu zadeklarowało umiarkowany lęk („obawiam się, ale nie tak bardzo”), nie wyrażając przy tym poważniejszych obaw („bardzo się obawiam”). Stosunkowo niewielu badanych (7%) ma duże poczucie zagrożenia przestępczością. W ciągu ostatniego roku zmniejszył się odsetek respondentów deklarujących zarówno duże, jak i mniej nasilone obawy, a przybyło tych, którzy w ogóle nie odczuwają zagrożenia. Po raz pierwszy od roku 2013 odsetek osób nieodczuwających zagrożenia przestępczością przeważa nad odsetkiem deklarujących umiarkowane poczucie zagrożenia.

Obawy przed przestępczością są częstsze wśród kobiet niż mężczyzn, osób w średnim wieku (od 35 do 54 roku życia), lepiej wykształconych, mieszkańców miast, w tym przede wszystkim największych aglomeracji. Relatywnie rzadziej niż inni wyrażają je osoby młode (w wieku 18–34 lata) i najstarsze (powyżej 65 roku życia), badani mający wykształcenie podstawowe i zasadnicze zawodowe, najmniej zarabiający.

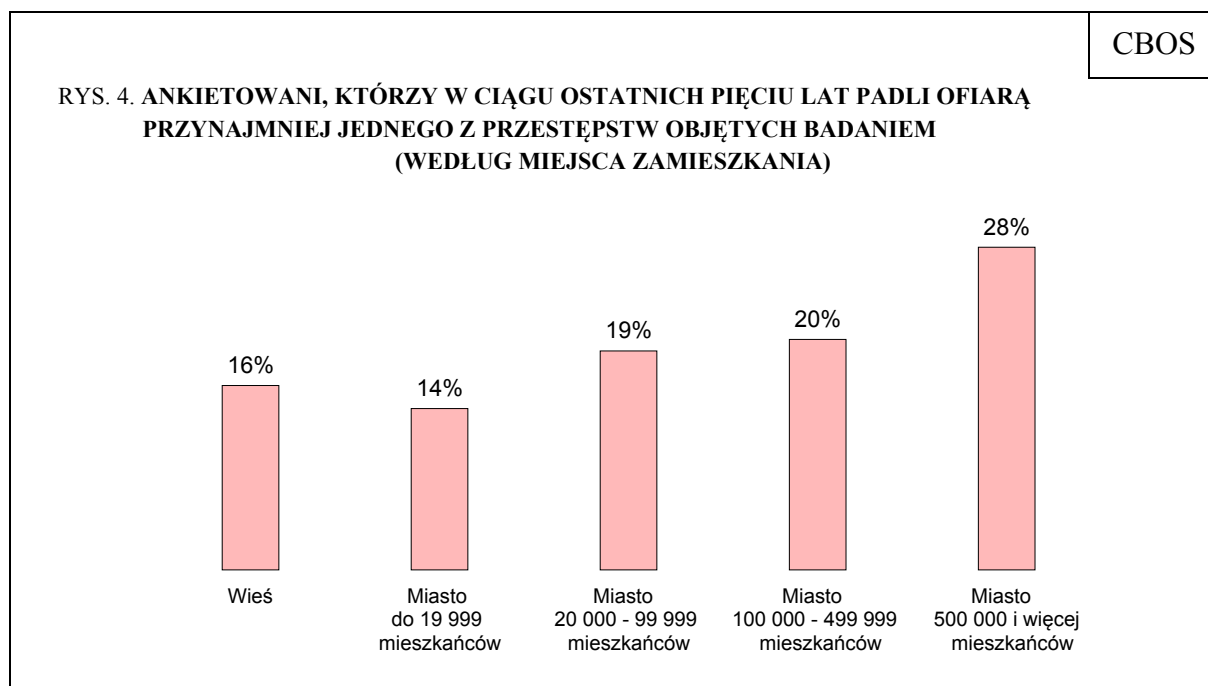
OSOBISTE DOŚWIADCZENIA

W ostatnich pięciu latach mniej więcej co ósmy Polak (12%), według własnych deklaracji, padł ofiarą kradzieży. U co czternastego (7%) dokonano włamania do domu, mieszkania, domku letniskowego lub budynku gospodarczego. Trzech na stu badanych zostało pobitych (3%), a dwóch na stu – napadniętych i obrabowanych (2%). Kolejne 4% padło ofiarą innego rodzaju przestępstw, m.in. oszustw finansowych i wyłudzeń (często dokonywanych przez internet), aktów wandalizmu, a także gróźb i prób zastraszenia.

Tabela 4

Czy w ostatnich pięciu latach przydarzyła się Panu(i) któraś z wymienionych niżej sytuacji:	Odsetki odpowiedzi twierdzących (według terminów badań)																
	VI '99	VI '00	IV '02	IV '03	III '04	III '05	X '05	IV '06	IV '07	IV '09	IV '10	IV '11	IV '12	IV '13	IV '14	IV '15	III '16
– ukradziono Panu(i) coś	22	19	31	28	29	23	22	26	20	16	19	18	17	15	16	17	12
– dokonano u Pana(i) włamania (do domu, mieszkania, domku na działce, piwnicy, budynków gospodarczych)	9	8	17	14	17	13	11	16	11	10	10	9	9	8	8	10	7
– został(a) Pan(i) pobity(a) lub umyślnie zraniony(a)	4	3	5	6	4	5	4	6	5	4	3	3	4	2	3	4	3
– został(a) Pan(i) napadnięty(a) i obrabowany(a)	4	4	5	5	7	4	3	6	4	3	4	2	4	3	3	2	2
– stał(a) się Pan(i) ofiarą innego przestępstwa	4	5	7	4	6	5	3	6	5	5	4	4	4	5	6	5	4

W ciągu ostatnich pięciu lat ofiarą przestępstw relatywnie częściej niż inni byli mieszkańcy największych aglomeracji, a także respondenci młodsi (w wieku 24–44 lata), osoby dobrze wykształcone, częściej też mężczyźni niż kobiety. Z kolei rzadziej niż inni sytuacji takich doświadczyli ludzie starsi, mieszkańcy wsi i małych miasteczek. Zależność między obawami przed staniem się ofiarą przestępstwa a takimi doświadczeniami jest jednak słaba.

W tym roku odnotowaliśmy wyraźny wzrost poczucia bezpieczeństwa w różnych jego aspektach. Badani częściej niż jeszcze rok temu są przekonani, że Polska jest krajem bezpiecznym. Polacy czują się bezpieczniej niż w zeszłym roku w swoim miejscu zamieszkania. W mniejszym stopniu czują się zagrożeni przestępczością. Nieco rzadziej deklarują, że w ciągu ostatnich pięciu lat byli ofiarami jakiegoś przestępstwa lub oszustwa.

Ten zauważalny wzrost poczucia bezpieczeństwa może być związany ze zmniejszeniem się skali przestępstw pospolitych i ich większą wykrywalnością. Jednak wydaje się, że – przynajmniej w pewnym zakresie – zmiana ta może mieć charakter względny. Jeśli bowiem za punkt odniesienia przyjmimy sytuację w innych krajach europejskich, gdzie miały

miejsce ataki terrorystyczne, czy takich, które mają problemy z powodu wielkiej liczby imigrantów, czy nawet w porównaniu z sąsiednimi Niemcami, gdzie policja nie radziła sobie z przeciwdziałaniem atakom na kobiety w czasie imprez masowych, to w tym kontekście Polska niewątpliwie bardziej niż dotąd może się jawić jako kraj bezpieczny do życia. Spadek poczucia bezpieczeństwa obywateli w wielu krajach europejskich może skutkować lepszymi jego ocenami w Polsce. Tym relatywnym wzrostem poczucia bezpieczeństwa w sytuacji zagrożeń terrorystycznych, jak się wydaje, przynajmniej po części można tłumaczyć bardzo duży, wręcz skokowy wzrost pozytywnych opinii w kwestii poziomu bezpieczeństwa w kraju.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA